

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajat6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/3 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/2 galbini mon. sunat6ris.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 85.

Braslovu 12 Novembre 31 Octobre

1876.

Cine este austriaculu?

La intrebarea de susu raspunde unulu din diariile gubernamentali maghiare dela B.-Pest'a titlulatu „Igazmond6“ (Vorboriu de adeveru), fundatu de faimosulu renegatu Mauritiu Jokai, membru alu asia numitei partite liberale (pseudo), deputatu la dieta din partea capitalei, scriitoriu dramaturgu si belletristu. Noi romanii suntemu dedati c6a br6sc'a cu gr6ndin'a, cu limbagiulu celu brutale alu diarielor maghiare si cu insultele de t6te dilele aruncate in faci'a n6stra, mai totu-deauna c6a din chiaru-seninu; d6ra c6a se vedemu insultandu cameradu pe cameradu, companistu pe companistu in modu asia mojicescu precum se va ved6 indata, ac6sta totu ni se pare mai multu decatu gluma ungur6sca cu pumnulu preste ochi. Ec6ca ce dice d. Jokai in „Igazmond6“ din 22 Oct. a. c. c6a din partea clubului (pseudo) liberale despre austriaci.

„Celu, care judeca precipitatu, nu cun6sce semnificatiunea cuventului „Austriacu“; acela nu scia, ca natiune mai miserabile decatu austriaculu nu mai este pe faci'a pamentului. Era destinulu si peccatele n6stre ne adusera pe noi (pe maghiari) in legamente mai strinse cu ac6sta natiune, care catra supusi si catra alte natiuni este tirana, prin urmare egoista, in susu (catra tronul?) e servite si saruta biciulu a le carui plesnitori le-a simtitu“ Cate virtuti patriotice, cate drepturi si dreptate, cata intieptiune, putere si vointia santa s'au nulificatu prin perfidi'a Austriei. Se voru paralisa si pe venitoriu, pana candu evenimentele universali nu voru preface in modu esentiale ac6sta situatiune strimtorata; 6ra pana atunci trebue se suferimu cu abnegatiune consecentiele fatali a le situatiunei“.

Pana aci diariulu „Igazmond6“, care este totu-odata organulu officiosu alu clubului acelei partite politice, din care au fostu chiamati la guberniu ministrii actuali ungresci ai Maiestatiei Sale.

Diariulu „Ebred6s“ alu magnatiloru Transilvaniei reproducundu aceste eruptiuni hostili se rev6lta asupra loru dicundu, „ca este lucru neaudit c6a cineva se asmutie in modulu acesta pe poporulu unei diumetati de monarchia in contra celuilaltu si t6te aceste se le faca numai in interessulu personale alu ministrului presiedente, pentru popularitatea la care se inchina, si ca imputarile ce se facu ministeriului din caus'a eroriloru sale se fia abatute dela elu“. Totu cu ac6sta ocaziune mai aflamu, ca maghiarii mai au si diarie scrise numai pentru plebea s6u publiculu celu ordinariu, care injura si vorbesce balacarii. Diarie de acele nici-unu omu bine crescutu nu le i6 in mana; d6ra tocma pentru aceea demagogii Ungariei in de acelea -si arunca balele loru immorali si totu veninulu selbataciei in care se afla. Cu lucruri de aceste inebunescu ei pe plebe si o prepara la rebelliuni.

D6ra in contra cui? intrebamu si noi in seria discussiunei. Pe cine intielegu demagogii maghiari si renegatii sub nume de austriacu? Pe poporulu germanu? Nu se p6te. Provinciile Austri'a propriu numite asia, suntu locuite in marea loru majoritate de slavi, cateva sute de mii italiani (Tirolu etc.) si romani orientali (Bucovin'a). Austri'a fusese pana eri-alaltaeri statu absolutisticu, in care pop6rale nu suntu responsabili pentru po-

litic'a gubernului. D6ra slavii chiaru si astadi declina dela sine ori-ce solidaritate si protesta in contra sisthemei domnit6rie neincetatu, la t6te ocaziunile. Germanii? Acestia suntu cei mai mari binef6catori ai poporulu maghiaru. Nici-odata ungrenii nu ar' fi potutu incalc6a pe celelalte pop6ra, d6ca germanii austriaci nu s'ar' fi invoitu c6a se inchiaia cu ei faimosulu pactu dualisticu din a. 1867. De aceea Jokai et consortii in locu se-i injure, mai vertosu au se le sarute man'a. Patriarchulu Romei si germanii au sustienutu pe elementulu maghiaru in seculii trecuti, precum noi amu probatu si alte dati din istoria; germanii austriaci ii sustienu si astadi. Se-si i6 sam'a demagogii maghiari, ca nemultiamitoriului i se i6 darulu, dice s. scriptura. Pe germani nu-i va costa nimicu pe lume, d6ca voru recun6sce, fia si numai in principiu, autonomi'a istorica a Bohemie, cu dreptulu de a o reforma conformu ideiloru moderne, cum ceru si romanii din Transilvani'a. Cu atatu Bohemi'a e inpacata, inse cu ac6sta si dualismulu se sparge. Consecentiele s'ar' in ochi. D6ca demagogii maghiari dorescu inchiare de confederatiune cu turcii, 6ra acestia, dupa scirile cele mai n6ue, ceru acelasu lucru dela sultanulu. In contra cui acea confederatiune? Scopulu e pe facia, e cu ochi cu sprenzene: in contra slaviloru si a romaniloru. Adeca acei demagogi fanatici si er6ti de Ddiu mai credu ei, ca slavii si romanii din tierile aceste ale monarchiei intregi s'ar' invo6 vreodata c6a se descarge una singura pusca in fav6rea turciloru? Respunsu f6rte limpede li s'a datu dela Agramu, Laibachu, Prag'a si chiaru dela Vien'a. Ce mai voru ei? Se-si audia si dela romanii? Se cerce a-i chiama si pe acestia in ajutoriulu turciloru; atunci -si voru lua responsulu, bine respicatu.

Intr'aceea n6ue ni se pare, ca demagogii tientescu multu mai susu cu inbalaturile loru. Tieneti minte, ca sc6l'a politica dela Dobritienu se-si faca de capu. Ati vediutu declaratiunea solemna a ministrului austriacu in parlamentulu dela Vien'a: Regimulu nu mai voiesce se faca politica de nationalitati si nu va cede la demonstratiuni de ac6sta natura.

Acea declaratiune ins6mna pe romanesc'a n6stra, ca imperatulu Austriei nu are nici-decumu voia si placere se ajute pe turci c6a se mai sugrume nationalitatile slave, numai c6a se faca pe placulu nationalitatiei maghiare. Declaratiunea regimului imperiale din Vien'a are in capla de facia intielesu identicu si pentru regimulu vegescu din B.-Pest'a.

F6rte bine: Austri'a se nu ajute pe turci; d6ra sc6l'a dela Dobritienu si Jokai et Comp. mai au si alta dorere mare de capu. T6te diariile spunu si nici-uniculu nu n6ga, ca in Austri'a e-siste una partita potente, compusa din generali si alti barbati de rangu superioru cu archiducele Albrecht in frunte, care tiene f6rte multu la incorporarea Bosniei si a Hertiegovinei intr'unu modu s6u altulu la imperiu, firesce asia, c6a acele se se alature la Croati'a, se intre si ele in frum6sele drepturi de autonomia ale acestei provincii, se desv6lta acolo nu uumai vi6tia nationale, ci se participe si la binefacerile civilizatiunei, 6ra pe de alta parte monarchi'a se traga fol6se materiali immense din acele provincii binecuvantate de Ddiu, ruinate numai de turci. Ac6ste planu nu ca ar' a cavaliu auzurg.

nou, ca-ci elu e totu celu vechiu alu principelui Eugenu, scosu astadi in editiune n6ua, si nu ca d6ra ar' fi usioru de esecutatu; din contra, elu este si remane greu chiaru si candu l'ar' adopta Turci'a si Russi'a; d6ra in 6sele ungreniloru a intratu atata grija si frica de elementulu slavonu, in catu pe sc6l'a de Dobritienu o prindu frigurile ori-candu vine verb'a de elu. Asia d6ra nici Serbi'a se nu mai cr6sca, nici la monarchia se nu se mai adauga populatiuni slave; adeca, precum e parimi'a romanesc'a: Nici cu p6tr'a de capu nici cu capulu de p6tra, ci turcii se remana totu turci precum au fostu. Acumu d6ra se pricepe usioru, pe cine injura ungrenii atatu de spure, sub nume de Austriacu. Aceiasi demagogi, candu le d6tera preste nasu nu numai societatil. studentiloru dela universitatile slave, ci si cei de nationalitate germana dela illustr'a universitate a Vienei, se infuriara si mai tare, mai alesu dupa-ce au reflectatu la marea diferentia intre epoc'a presenta si intre cea dela 1848/9, candu scotiendu din minte pre cateva sute de studenti germani, ii formara in legiune academica, in care calitate -si lasara cei mai multi 6sele intre Buciumu, Abrudu si Zlatu'a in Transilvani'a. Si inca diariile dela B.-Pest'a mai au fruntea c6a se insulte pe studii dela Vien'a de „nerusinati“, numai din causa, ca nu trecu si la Islam si nu facu causa comunu cu softalii (studentii) turciloru.

Mani'a pentru concentrarea trupeloru Romaniei. (Dedicata Buletinului 6). Este cunoscutu, ca t6te diariile maghiare s'au tritatu cu atatu mai tare din caus'a concentrarei trupeloru romanesci, cu catu le este mai puin cunoscutu scopulu acelor concentrari, Injuratoriile in limbagiu de casarma curgu c6a pl6ia; 6ra una corespondentia maghiara cu dat'a Stambul 21 Oct., publicata in diariulu aristocraticu „Ebred6s“ din 1 No., dupa-ce -si bate jocu de cuventulu „vasallu“, apoi asigura pe publiculu maghiaru, „ca trei (3) regimente turcesci de cavaleria si d6ue (2) batali6ne de venatori dela Trapezunt suntu prea de ajunsu, c6a se i6 in fuga rusin6sa pe t6te acele 86 mii descendenti ai lui Traianu, cari s'au concentratu. De aci se arunca asupra diariiloru „Contr. de Roumanie“, „Journal de Boucarest“, „Romanul“, „Timpul“ etc., si dupa ce le trage cate o palma buna, ca-ci cochet6dia (?) cu Russi'a, plesnesc in faci'a Romaniei ingratitudine catra Austri'a, care dela 1873 a ajutat cu z'lu f6rte mare (??) pe valachi; in fine incheia cu ardiatoriulu sarcasmu francescu: „Tous les l6ches sont aussi ingrats“. (Toti fricosii suntu totu-odata si ingrati).

Brasiovu 11 Novembre c. n. 1876.

In 4 Novembre s'a inceputu in senatulu imperialu din Vien'a discussiunea asupra cestiunei orientali. O multime de oratori se aventara pana in cele mai inalte sfere ale politicei de statu si cei mai multi dintre dinsiu condamnara fora c. tiare politic'a orientale a domnului cancelarulu imperialu Andrassy. D6ca ar' fi se luamu lucrulu strictu, precum facu unele foi din Vien'a, atunci ar' trebui se admittemu, ca rezultatulu discussiunei asupra cestiunei orientali in senatulu imperialu din Vien'a, inv6lve in sine unu votu de blamu pentru domnulu Andrassy si chiaru si pentru mie. Lucru de mirare inse, ca p

celelalte parti si fractiuni din senatulu imperialu condamnara politic'a orientala a lui Andrassy, pre atunci contele Hohenwart si amicii sei de principie, cari in politic'a interna suntu cei mai neimpacati adversari ai lui, lu luara in apărare si declarara a fi de accordu cu politic'a dinsului. Pentru mai buna orientare inregistramu aici unu micu estrassu din cele mai insemnate vorbiri.

Baronulu Zschok face pre ministru de esterne complice cu insurgentii din Bosni'a si Hertiegovin'a candu dice: Dupa-ce a eruptu revolutiunea, Austri'a a inceputu indata a-i da mana de ajutoriu. Insurgentii primiau arme din si prin Austri'a; treceau confinele si tienea conferintie pe pamentu austriacu. Unu comitetu principalu avea resiedinti'a chiaru in Vien'a. Generalulu Rodiei, locu-tienetoriulu din Dalmati'a, care a avutu multu de a negociá cu insurgentii, 'a fostu membru alu omladinei si a protegiatu insurrectiunea din tóte poterile. — In fine oratorele da espressiune dorintiei, cá politic'a esterna a statului se se concéda altei persóne.

Dr. Curanda: Se marturisimu, domniloru, ca politic'a esterna a statului nostru in cei 25 de ani din urma a fostu concediuta unoru mani fórté nefericite. (Aprobare). Copii nostri fura dusi pe campulu de lupta, unde si-au versatu sangele si in cele mai multe casuri au reesitu victoriosi, inse cu tóte aceste resultatulu finalu a fostu totu-deaun'a ciungarirea Austriei. Oratorele numai asiá se in-voiesce, cá Austri'a se se alieze cu Russi'a, déca acésta din urma nu va tinde la nimicirea Turciei.

Contele Hohewart observa, ca partit'a majoritatii din senatulu imperialu voiesce deplina pasivitate, pace cu ori-ce pretiu. Déca este asiá, domniloru, atunci noi uitamu de missiunea ce ni-o impune istori'a si positiunea nóstra geografica; uitamu de faptele unui Eugenu de Savoia si ale unui Laudon, si cu manile in sinu asteptamu, ce formatiuni nóue se voru nasce din ruinele Turciei; asteptamu se ne permitta in fine a participá la svatu acelu, unde n'amu facutu nimicu. Pentru acésta politica nu me voui poté insufleti. . . . Noi inse n'avemu se aducemu pe guvernulu in perplexitate prin manifestatiuni de resbelu; nu ceremu nici ocupatiune, nice annessiune, dér' pe de alta parte nu ne vomu spariá de aplicarea acestoru mediuloce atunci, candu interesele Austriei voru pretinde acést'a.

Acésta este dispusetiunea spiriteloru in camer'a de Vien'a cu privire la cestiunea orientala. Vomu vedé ce va mai dice si camer'a maghiara, care s'a intr'unitu astadi in Budapest'a.

— In comissiunea camerei austriace, esmissa pentru desbaterea proiecteloru relative la reforma-re dariloru, ministru de finaceie a comunicatu, ca este impoteritu din partea Maiestatii Sale a face dechiaratiunea, ca atatu cu privire la averea privata a Maiestatii Sale, catu si cu privire la averea celorlalti membri ai familiei imperiali nu se va mai cere pentru venitoriu eliberare de dare. Acésta dechiaratiune a facutu in t'era si in strainetate unu efectu placutu.

— Cestiunea satorirei liniei de demarcatiune in-tempina deja dificultati insuflatórie de grige. Russi'a pretinde, cá la satorirea acestei linie se se alia in vedere pusetiunea ce au ocupat'o trupele de ambele parti in 27 Octobre a. c. adeca inainte de victori'a turciloru la Djunis. Acésta pretensiune a Russiei va scóte pe Turci'a din patientia, ca ci e asemenea umilire nu póte se suferé ambitiunea generalissimulu Cherim-pasi'a. Pentru aceea se dice, ca guvernulu otomanu s'ar' fi si adressatu catra poterile, cá se o apere facia de o asemenea pretensiune, ce calca in petióre tóte drepturile constitutionali. Pre de alta parte mai adause numitulu guvernulu, ca dejá a ajunsu la extremitate cu concessiunile.

— Loculu conferintiei europene nu s'a satoritu inca. Angli'a a propusu, cá acésta conferintia se tienea in Constantinopole. La acésta conferintia voru participá capete incoronate, ci numai

ambassadori, din cau a - ca acésta este vointi'a Germaniei.

— Foile maghiare spunu, ca ministru de resbelu austriacu a facutu reportu Domnitoriulu despre starea armatei, de unde se vede, ca Austri'a e in stare a pune pe petioru de bataia in 14 dile 800 mii soldati, dintre cari in tempu de 8 dile se potu concentrá 350 de mii la ori-care punctu alu monarchiei dimpreuna cu caii si tunurile necessari. Arme pentru reservisti se afla parate preste unu patrariu de millionu. Munitiune inca ar fi destula. Va se dica, tóte cele necesarie sunt gat'a uumai resbelulu lipsesce inca.

— Russi'a continua inca in ruptulu capulu cu armarea. Mobilizarea trupeloru este aprópe inchiata, inse in dilele trecute a aparutu in fóia oficiale din Petropole unu ordinu alu imperatorelui, pre basea carui'a, pans: in 1 Decembre st. vechiu voru se fia inrolati toti tinerii, cari au ajunsu la anulu de assentare. — Intendatur'a cazaciloru din valea Donulu a donatu 150 mii ruble pe seam'a cazaciloru seraci, cari nu suntu in stare a-si cumperá cai proprii in momentulu, candu voru fi conchiamati.

— Turci'a inca arméza dir tóte poterile. In partile europene ale Turciei se forméza o garda nationale, care cuprinde intregu elementulu musulmanu; éra in privinciele asiatiche se arméza 150 batalióne noue.

— Serbi'a inca nu incetéza de a armá. Unu ordinu alu principelui conchiamu la arme pre toti serbii dela 15 pana la 50 de ani. — Generalulu Cernaieff a depusu comand'a suprema in manile lui Horvatovicu. In discursulu seu de departire catra armata dise Cernaieff, ca resbelulu de pana acum a fostu numai preludiulu dramei, ce se va petrece in orientu. Diariulu guvernulu serbescu „Istok“ dice urmatóriele: „Turci'a a cedatu, inse prin acést'a nu s'a delaturatu inca resbelulu turco-rusescu. Déca Turci'a va cedá si mai departe, atunci noi ni-amu ajunsu scopulu pe cale pacifica, la din contra armat'a serbesca va formá arip'a dreapta a armatei rusesce in Bulgari'a.

„Fundatiunea Slutliana“.

(U r m a r e).

Senatulu in contra testamentulu a decisu cá din banii adunati pana acumu, cari facu ceva preste 200,000 fl., se se cumperé in ruptulu capulu unu bunu. —

Motivele decisiunei cugetu, ca au fostu. —

- Ca asiediarea capitalulu prin cumperarea unui bunu e cea mai segura, pentru-ca loculu nuti arde, nu ti'lu fura, nu-ti pere;
- Ca cine are loculu are tiér'a;
- Ca obligatiunile se potu devalva, si apoi te vei pomeú cu unu caru de trentie fora pretiu;
- Ca in giurulu unu bunu romanu se formédia asia dicundu o insula pentru adapostirea si prosperarea romaniloru;
- Ca in fine odata e decisu se se cumperé bunu, déca dela aceea nu te poti abate. —

Dupa convicerea mea nece unulu din motivele aceste nu sta, pentru-ca:

1. E absolutu nedreptu, ca asiediarea capitalulu prin cumperarea unui bunu -ti dá cea mai mare asecurantiu, ca-ce asiediarea capitalulu pre hypotheca pupilaria -ti dá asecurare tripla. S. e. Déca cumperi unu bunu cu 100,000 fl., sum'a acésta -ti e asecurata prin o realitate de pretiulu acést'a; é'r' déca -ti asiedi sum'a aceea pre hypotheca pupilaria, atunci -ti e asecurata totu prin realitati in pretiu de 300,000 fl. —

2. Nu e dreptu, ca cineva are locu are tiéra, pentru-ca cine are bani, are lumea in mana.

3. Ca ce insula pentru prosperarea romanulu se formédia in dominiu romanescu, esemplu e insusi Blasiulu, care a produsu si greci, armeni si jidovi. —

4. E absolutu nedreptu, ca obligatiunile se voru devalva si te vei pomeú cu unu braci de harthii fora nece unu pretiu; — numai debue sciutu, ca ce obligatiuni se cumperi. —

O fundatiune nece odata nu póte cumpara obligatiuni dela intreprinderi industriali private,

ca-ce acele suntu, suntu supuse devalvarei in totu minutulu, fora numai obligatiuni de statu, véu de intreprinderi garantate prin statu. —

Multi domni, altumintrele de mare inteligentia, amu auditu vorbindu, despre bancrotarea statulu si devalvarea obligatiuniloru de statu, déra nu potu crede, cá domni acei'a se scia ca sub ce conditiuni póte bancrota unu statu. si déca le sciu, se créda, cá in Europ'a afora de Turci'a, se fia ver-unu statu, la care se se póta aplicá conditiunile acele si se se téma de bancrotarea statulu aceluia. —

Conditiunile bancrotarei unui statulu suntu: depravarea totala morala, seraci'a totala, stórcerea tuturoru isvóreloru de venitu, secarea absoluta a creditulu, dari marine mai audite, inse nerealisavere, perderea amicitiei tuturoru stateloru, perderea sperantiei in poterea s'a vitala insusi. — Impossibilitatea de ai mai poté ajutá neci prin sfatu, neci prin fapta, si in fine abdicerea voluntaria de a mai figurá cá statu. —

Altfeliu unu statu nu póte, nici e ertatu a bancrotá, — ca-ce prin aceea eo ipso -si dictédia elu insusi sententia de mórté. —

Esemplu e Turci'a, a redusu platirea cameteloru numai la diumetate si numai pre trei ani, indata au fostu si atacata de insusi vasalii ei si nime nu-si bate capulu, cá se-lu scape din gur'a mortii; pentru-ca adi lumea se gubernédia prin bani si pentru bani, é'r' nu prin anima si idealismu. —

Eu conditiunile susu enumerate la nece unu statulu din Europ'a nu le potu aplicá, si pentru aceea nece ca mi téma de bancrotu.

Bancrotulu e mai multu o naluca produsa prin machinatiunile bursieriloru de a speria pre ómeni fricosi de a-si vinde obligatiunile in pretiu eftinu, cá ei apoi se castige millióne. —

Déca se ar' teme ori ar' avé causa a se teme lumea cu bani asia de bancrotulu statulu, cum se temu unii domni la noi, atunci nu ar' mai avé nece unu statu nece unu creditu, nu ar' fi neci o intreprindere marétia, nu ar' fi cali ferate, nu ar' fi societati de navigare, ci tóta lumea si-ar' cumpará locu, ca cu acela nu potu bancrotá. —

De candu e lumea atate obligatii si actii cá adi in Austro-Ungari'a nu au fostu, si totusi candu au fostu bunurile asia de eftine cá adi? Mai in tóta diu'a se póte ceti in diurnale casuri, in cari bonurile pe calea licitatiunei publice s'au vendutu pre $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{10}$ parti din pretiu satoritu judecatoresce. — Déca lumea cu bani ar' avé causa a se teme de bancrotare atunci s'ar' intemplá din contra, numai se-si asecuradie ceva. Dér' tocmai se se intimple o bancrotare de statu si atunci nu se devalveaza tóte speciile de obligatiuni, pentru-ca suntu unele specie de obligatiuni, cari suntu asecurate prin anumite venituri séu obiecte ale statulu, cum suntu obligatiunile salinari etc. etc. Cu o vorba suntu obligatiuni, cari nu potu se se devalveze, si tóta fric'a de devalvare devine numai din nesciintia, ca écca? si candu se póte intemplá o devalvare? —

5. In fine decisiunea adusa prin senatu cá se se cumperé unu bunu, nice nu e ceva nerestornaveru. Fia-carele in trebile sale pecuniarie private nui asia de scrupulosu a-si schimba hotarirea si de diece-ori pana -si da banulu din punga, si de aceea nu vedu necessitatea a fi asia de scrupulosu a nu aparea inconsecuentu, candu e verb'a de banii unei fundatiuni. — Déra nece decisiunea acésta n'ar' fi pedeca, a nu decide inca odata, cá se nu se cumperé, spre daun'a fundatiunei, nece unu bunu. —

Cate decisiuni salutari se aducu in principiu si remanu pre charthia, fora a miscá prea tare conscienti'a hotaritoriloru!

Se aretu, ca de ce disprobu eu decisiunea de a cumpará unu bunu pentru fundatiune? —

Administrarea unui bunu e fórté grea si pentru unu omu privatu in tempulu de acuma, d'apoi cu catu e mai grea pentru o corporatiune, cumu e m. consistoriu din Blasiu?

Nu me tienu de ómenii aceia, cari nu sciu decatu recriminá, si sum departe de a vor' a me apropiá de persón'a acestoru venerati barbái, cu merite pre campulu literaturei, politicei, administrarei basericesci si scolare, dér' trebuie se le disputu sciintiele teoretice si practice tóte, care se receru la inspectiunea si administrarea superióra a unui bunu.

. . . Dér' inca mai reu stamu cu personalulu amplotiloru de economia afara pe la bunuri. —

E tristu lucru — dér' adevăratu — ca pana unde ni se intende tradițiunea deregatorie dela bunurile Terului nostru s'au recrutatu, mare parte, din stii domestici (inasi ep.) etc. etc. si pusi perfect in unu bunu. —

Ce scientia si conscientia de administrare sint poti accepta dela asemeni omeni urmarea ne-atiatu!

Scimu bine, ca atari omeni in cativa ani s'au acutu putredi de bogati, era fondurile abia au vetatu.

A cumpara bunuri si a le da apoi in arenda, si mai reu. —

In Ungari'a si in specie in Transilvani'a nu afla clasa asia numita a arendatorilor, cum se la prin tierete mai inaintate (Die Erbpächter). — as'a arendatorilor ar' debu' se conste din omeni capitalu de ajunsu de a pote porta o economia, aiba sciintiele teoretice si practice spre portarea onomie, si punctu principalu se aiba omenia dela a nu duce o economia rapace (Raubwirthschaft) spre a duce bunulu in cativa ani la sapa de lemnu. —

— La noi arendasii mare parte sunt evrei fosti carciunari pe sate, sau armeni bancrotati, ori diregatori dati afara prin principali pentru nesinceritate. —

Onore esceptiuniloru si onore si celoru doue nationalitati, fora trebuie se constateza fapt'a, ca arendasii nostri mare parte se tienu de categori'a de mai susu, si inca ce omeni de onore, de ti-ar' scoate ochii din capu cu clestele, si dintii din gara cu barosulu, nu numai medu'a bunului, numai ca se-si impla pung'a. —

Fia unu bunu numai 6 ani in manele unei atare lipitoare, si si a perdatu 15—20% din pretiu.

Cu bunurile suntemu deca ca cu piatr'a, nu e bine neci cu capulu de ea, nece cu ea de capu. —

Dér' intrebu, care corporatiune sau fundatiune mai cumpera in Transilvani'a adi bunuri?

(Va urmá.)

Nicairi ca la noi.

Maghiariloru siovinisti in orbi'a patimei loro nu li place, deca cei cu sinceritate ingrijiati pentru prosperitatea statului si saltea poporaloru lui neincetatu aréa si dovedescu pericululu si stricatiunea, ce negresitu trebuie se resulte din directiunea, in care au pornitu se hurduce statulu si cele mai sante interese ale lui; neci vréu se de ascultare, cu atatu mai pucinu se se indrepte dupa salutariele consilia ale acelor'a, cari nu numai pentru momentu dorescu a vedé statulu in peciore.

Déra, fara indoie, este adevéru nedisputatu, ca trebele in Ungari'a mergu reu, tare reu, forte desperatu, nicairi ca la noi. Deca nu este asia, apoi dlu Tisza cu tota multimea de conducutori ai Ungariei binevoiesca nu numai a cetii, ci si a combate cu temeiu, intre alte multe nenumerate, ceea ce scrie asia dicundu, unu organu alu unui supremu foru de justitia a Ungariei „Curia Ertesito“, diariu pentru juridica si administratiune redactatu de Kun Lászlo in Budapest'a, si inca sub titlu „A protectio“ (protectiunea) d. e. in nr. 90 dela 24 Octobru, si din care ni permitemu a estrage pentru on. cetitori urmatoriele: „Celu ce va scrie candu va conscientiosu si fidelu istori'a culturala a tempulu nostru si va scruta dupa gresielele si peccatele sociale, cari au contribuitu in cea mai gigantica parte la decadenti'a Ungariei, negresitu la antaiulu locu va trebui se amintesca latit'a protectiune si nepotismulu.“

La noi in adevéru vin'a cea mai de frunte a protectiunii este, ca atatu pe campulu carmuirii statului si alu administratiunii, catu si pre alu justitiei domnesce parte astfelu de activitate, carea nu contine nici o multumita. Ori unde privimu, pretotindenea vedemu, ca locurile nu se ocupa dupa meritu si capacitate, ci dupa protectiune. Suntu anumite familie, in care officiu trece dela tata la fiu, si pre ai caroru membri barbatesci protectiunea i-a redicatu la stare, influentia si venituri.

Intre astfelu de impregiurari la noi in zadaru se presenta cineva in aren'a vietii publice in zestratu cu scientia, nisuintia d'omenia, qualificatiune de ramu si capacitate. Deca n'are protectiune: pretotindenea se vede datu inderetu prin habaucii, cari se bucura de puternic'a partinire, ce resulta din legaturele familiari.

Ni pare forte reu, ca veninulu „sistemei de partinire“ a inficiatu chiaru si administratiunea justitiei, ca va fi redusa in jura romana cu unu

stilu currente si limpede. Testulu disertatiunei va ave ua intindere aapproximativa ca de 200 pagine in octavu de typaru cu littere garmond. Calitatea si estensiunea notoloru annessate la testu sunt lassate la dispositiunea auctorului.

III. Manuscriptele voru fi tramisse la Delegatiunea Societatei Academice curatu prescriste de mana straina, fora a purta numele auctorului, ci numai ua devisa scrissa atatu pre manuscriptu catu si pre unu allaturatu plicu sigillatu, care va contine numele si adress'a auctorului.

Dissertatiunile voru fi judecate de Societatea Academica, care va decerne premiulu acellei care va fi roconoscuta co satisfacé tote conditiunile programmei.

IV. Terminulu pussu, candu manuscriptele concurrentiloru au se fia tramisse Societatei, este 30 Iuliu 1877.

Manuscriptele venite in urm'a acestui termenu nu se voru lua in consideratiune.

V. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare este de lei noui 2500.

Premiu Nasturellu.

(d'in seria A. Premie pentru subiecte pusse la concursu b) referente la Sciintiele morali si politice, iurisprudentia si economia sociale, mai allessu alle tiereloru romane.)

Conformu decisiunei luata in sessiunea anului 1876, se publica concursu asupra thesei urmatorie:

„Tierranulu Romanu. Dissertatiune asupra starii salle morali, sociali, economice si politice. in trecutu si in presente, in Principatulu Romaniei.“

Conditiiunile sunt:

1. Marimea lucrarei va fi de 10—15 colle de typariu, formatu 8 ordinariu, littere garmond.

2. Terminulu presentarii manuscripteloru la concursu va fi 14 Augustu 1879.

3. Manuscriptele se voru presenta anonyme, purtandu ua devisa care va fi reproducusa pe unu plicu sigillatu contienendu numele concurrentelui.

4. Premiulu ce se va accorda opului celui mai bunu va fi de lei 5000, fora a pute fi impartitu.

5. Societatea Academica 'si reserva dreptulu de a typari in publicatiunile sale disertatiunile ce se voru premia.

III. Premie privitorie la sciintiele naturali. (G. H. si I. d'in fundulu A. Fetu si d'in economiele Societatii.)

Conformu decisiuniloru Societatii Academice, se anuncia celle urmatorie:

G. Unu premiu de 5000 lei pentru Confectionarea cellei mai bune charte geologice a doue judecie alle Romaniei, d'in cari unulu de d'incoace si altulu de d'incollo de Milcovu.

H. Unu premiu de 3000 lei pentru Studiulu geologicu, chimicu si economicu alu principaliloru localitati, unde se afla petroliu si carbuni fossili, in judecielu Prahov'a si Dambovit'a.

I. Unu premiu de 2000 lei pentru: Studiarea si analisarea apelloru d'in 15 fontane ale tiereti.

Terminulu concursului pentru fia care d'in aceste lucrari e defitu la 15 Augustu 1878, pene candu concurrentii au se si trimitta elaboretele loro cotra presidente Societatei, cu acelle-asi formalitati ce s'au prescristu mai susu si pentru alte obiecte pusse la concursu; manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1878, sau fora formalitatile cerute, nu se voru accepta.

Programemele pentru aceste lucrari sunt:

G. Pentru studiulu geologicu alu unui judeciu concurentele e datoriu:

Se faca descriptiunea orographica a judeciului. Se arete ce terramuri si ce strate se gasescu in acellu judeciu, indicandu natur'a locuriloru facarui stratu si fossilele pre cari se basedia pentru determinarea loro.

Se se faca ua sectiune longitudinala si alt'a transversale a judeciului, precum si sectiune de diferite accidenti alle crustei globului ce se potu afla in acelu judeciu.

Se se faca chart'a geologica a judeciului. Se adduca ua colectiune de rocele caracteristice.

H. Pentru studiulu geologicu chimicu si economicu alu principaleloru localitati unde se afla petroliu si carbuni fossili, d'in judecielu Prahov'a si Dambovit'a, se care de la

concurrenti:

II. Scrierea va ave ua distributiune systematica, ca va fi redusa in jura romana cu unu

stilu currente si limpede. Testulu disertatiunei va ave ua intindere aapproximativa ca de 200 pagine in octavu de typaru cu littere garmond. Calitatea si estensiunea notoloru annessate la testu sunt lassate la dispositiunea auctorului.

III. Manuscriptele voru fi tramisse la Delegatiunea Societatei Academice curatu prescriste de mana straina, fora a purta numele auctorului, ci numai ua devisa scrissa atatu pre manuscriptu catu si pre unu allaturatu plicu sigillatu, care va contine numele si adress'a auctorului.

Dissertatiunile voru fi judecate de Societatea Academica, care va decerne premiulu acellei care va fi roconoscuta co satisfacé tote conditiunile programmei.

In genere, studiul petrolului indigen, peur'a, cer'a de pamentu, oliulu terrosu fossile, in cea ce privesce constitutiunea si proprietatile lui chimico-technice, exploratiunea si aplicatiunea industriale impreuna cu derivatele lui.

In specie: a.) Determinarea proprietatilor physice ale petrolului indigen, comparatiune cu petrolulu americanu si europeanu d'in alte state.

b.) Ce constitutiune si ce proprietati au productele de distillatiune ale petrolului la temperatur'a 120. Celsius pene la 350 c.; gruparea acestoru producte si determinarea cantitativa depe volumine si procente, — aplicatiunea lor.

c.) Determinarea productelor licuide celle mai volatili, adeco a etherelor petroline, — proprietatile si aplicatiunea lor.

d.) Petrolulu indigen contine parafina? Determinarea cantitativa.

e.) Petrolulu indigen contine neftalina? Determinarea cantitativa.

f.) Petrolulu seu smol'a contine producte d'in grup'a alcalor monoatomici d'in seri'a a 7-a, adeco thenolulu, benz'u'a, acidu carbonicu, pherylamina? Determinarea lor cantitativa si constitutiva.

g.) Contine smol'a de petroliu, inainte seu dupo estragerea parafinei, gaze hydrocarbure? cari se potu intrebuintia ca luminatoriu aeriferu? In casulu afirmativu se se esecute determinarea cantitativa si calitativa a acestoru producte gazeose. Descrierea in modulu cellu mai practic a aparatelor de estragere a gazelor combustibile, luminatorie, pentru aplicatiunea cu gazu luminatu aeriferu in industria (usin'a de gazu aeriferu de petrolin).

h.) Contine petrolulu indigen sau smol'a de petroliu corpuri de natura desinfectante? In stare nativa sau dupa ore-care preparare?

i.) In ce modu si cu cari mediloce se pote stinge mai completu si mai curendu gazulu fluidu de petroliu inflacaratu (spre esemplu incendiulu produsu prin acestu corpu, anume: photager'a, pelin'a etc.)

I. Pentru studiulu apelor minerali din 15 fontane se ceru:

A. Operatiuni de procedere de essecutatu la isvoru (la faci'a locului):

1. Prinderea gazelor libere cari se degagia d'in fontana (in flacone sau tuburi inchisse prin chalumaux) in numeru 2—4.

2. Receptiunea apei pentru determinarea acidulu carbonicu liberu si semiliberu si alle lor combinatiuni dupo metodulu lui Rechenius.

3. Recaptiunea apelor minerali pentru determinarea corpurilor fise, organice s anorganice.

4. Determinarea cantitativa a acidulu sulfhydricu, liberu si dissolutu; in casulu caudu s'a constatatu calitativu presentiu lui.

5. Determinarea sulfo-metalelor la faci'a locului prin gazometria.

6. Determinarea sulfidiloru.

7. Determinarea corpurilor organice volatili (dupo Bunsen).

8. Determinarea sau prinderea apei dupo Bunsen in flacone cu amoniacu, chloru-calcium sau chloru-baryum.

9. Presenti'a combinatiunilor de protossidi de feru, cari trebuie determinate volumetriche la faci'a locului prin hypermanganatu de potassa.

10. Determinarea temperaturii in doue diferite periode si de trei ori pe di.

11. Idem temperaturii esteriore.

12. Idem proprietatiloru physice.

13. Determinarea proprietatiloru chimice.

14. Analizea calitativa a corpurilor gazeose a corpurilor organice volatili si nevolatili si corpurilor anorganice fise.

15. Remasiti'a corpurilor fise trebuie determinata dupo metodulu lui Bunsen (Roscae).

16. Receptiunea si analizea sedimentulu fontanei.

B. Operatiuni si procederi de essecutatu in laboratoriu:

1. Determinarea pondulu specificu.

2. Determinarea iodulu, bromulu, chlorulu pre calle volumetriche.

3. Determinarea gazelor hydro carburice, sulfhydriche, a azotulu, hydrogenulu, acidulu carbonicu si ossigenulu prin metodulu gazometricu alu lui Bunsen.

4. Determinarea acidulu sulfuricu si acidulu silicicu pre calle ponderabile.

5. Determinarea combinatiunilor de feru pre calle volumetriche.

6. Determinarea basiloru alcaliloru de pamentu si a causticiloru spectroscopice, seu pre calle ponderabile, seu ca a alcaliloru fise prin volumetria.

7. Determinarea metaleloru dupo metodulu lui Bunsen.

8. Idem acidelor organice seu anorganice dupo Fresenius.

9. Determinarea si calcululu cantitatiloru in totale allu corpuriloru fise.

10. Calculele datelor cantitative alle corpuriloru in parte si alle corpuriloru necombinate, in cifre originali.

11. Calcululu cantitativu allu datelor obtinute d'in corpurile combinate.

12. Calcululu gazelor obtinute, atatu allu celloru libere, catu si allu celloru combinate seu semicombinate.

13. Calcululu corpuriloru fise si allu acidelor cumu si allu gazelor in compositiune, dupo cumu se afla continute in apa, socotitu d'in 100¹⁰ seu 1000¹⁰⁰ parti apa seu de una oca.

14. Studiulu terrenulu seu geologi'a fontanei.

15. Flor'a impregiurulu fontanei.

16. Istorica. (Va urma.)

Noutati diverse.

Cardinalulu Antonelli, renumitulu diplomatulu si fostu secretariu de statulu curiei papale, a repausatu in 6. Nov. a. c. Se scrie, ca in loculu se va denumi Meglia de presentu nunciu in Parisu si fostu reprezentante alu Papei in Mexico si in Monachiu (München).

(Unu faptu orribilu.) Registrulu crudelitatoru si alu monstruositatiloru, ce esecutorii de dare ai statulu maghiaru le comitu pe flacare di, s'a mai inavutitu cu o noua tragedia, de care se inspaimenta si inflora totu sufletulu omenescu. Unu romanu seracu de aici din Brasiovu, tata la patru copii minoreni, care locuiesce ca gradinariu in gradin'a advocatulu Iosifu Mayer, a ramas se vede, in restantia cu cativa florini de dare si intr'una din dilele abia trecute se intempla, ca esecutorulu dela perceptoratu, cu numele Miss, de nationalitate sasu, ajunsse cu esecutiunea pana in cas'a acestui omu sermanu, unde din intemplanse afla acasa numai pe nevas'ta lui. Esecutorulu i spuse indata, ca a venitu se-i duca totu din casa, deca nu va plati restulu de dare pe anulu acest'a. Bieta femea, fiindu impovarata si aprupe de ora de a nasce pruncu, jacea pe unu patu, ce era acoperitu cu unu straiu de lana si de acolo se rogá de esecutoru, ca se se multumésca cu 2 fl. ce i avea innodati intr'o carpa, cu scopu de a campera hrana la copii, cari de restu inca se va ingriji barbatulu, care inca are se capete din mai multe locuri plat'a sa pentru lucru. Esecutorulu inse, pre care totu publiculu de aici lu cunosce de unu omu grobianu in gradulu celu mai supremu si lipsitu de ori-ce sentiu nobilu umanu, nu vrú se scia nimicu de rogarile femeii, ci aduna si pemnorá totu ce afla in casa si in fine se apropiá si de patulu femeii, ca se ie' si straiulu de lana de sub dins'a. Atunci serman'a femea se rogá cu lacrimile in ochi, ca se aiba indurare si se-i lase celu pucinu acelu straiu, ca-ci 'si astépta ora de a nasce si n'are cu ce se acoperi in tempulu acest'a de ierna. Tóte fora inse in daru, cari esecutorulu puse mana pe straiu, lu smulse de sub femea, pre care totu-o data o impinse de se lovi pantecele de coltulu patulu asiá de tare, incatu o nabusi sangele pe nasu si pe gura. Pamentulu nu mai apuca a se intórce o data in giurulu ossiei sale si nevinovat'a femea dimpreuna cu fructulu panteceulu seu 'si dete sufletulu in manile Creatorulu. Corpulu nefericitei s'a sectionatu si mediculu respectivu cu numele Fabricius vré a constata, ca a fostu atacata de unu morbu internu, ca numai in urm'a iritarii a capetatu versarea de sange si ca astfelu a moritu de mor'te firesca. Ne place inse a crede, ca forulu criminalu, caruia i s'a adusu la cunoscintia acésta fapta oribile si va implini santa datorintia si va afla adeverulu, pe care culpabilulu vré a-lu ascunde cu ajutorulu mediciloru. Ómenii, cari au cunoscutu pe acésta femea,

spunú toti ca unulu, ca ea a fostu o femea dintre cele mai sanetose. — Asiá se incasséza darea in statulu maghiaru! Intr'adeveru, triste de amu ajunsu!

(Suveneru.) Personalulu officialulu rectorulu din Turd'a a onoratu pe perceptorelu Ioanne Filipescu, in memori'a servitiulu, de 25 ani, cu unu suveniru elegantu. —

Invitare de prenumeratiune

Indemnatu de incuragiarea, cu care ono publicu indulgentu a binevoitu se intempine ir carea mea a dou'a de romanu originalu intitul „Ranele natiunii“, am onóre se aducu la cunctia publica, ca am dispusu, ca acestu opus retiparésca din „Familia“, unde a aparutu prim'a-óra. Lucrarea intréga, contienendu trei muri, va esi la 1 Decembre a. c., si va costu dimpreuna cu portulu postalu — 2 fl. Cei care rescu se aiba acestu romanu, binevoésca a dressá la redactiunea „Familiei“ in Budapesta, tramitiendu pretiulu inainte, seu deobligandu-se alu platí la primirea cartiloru, — in casulu din urma inse portulu postalu se va platí de catra abonanti. Budapesta 3 Novembre 1876.

Iosifu Vulcanu.

Mai nou.

Din Bucuresci se scrie, ca Conventiunea comerciale intre Romani'a si Franci'a s'a subsemnatu pe petiorulu celei mai perfecte egalitati.

„Monitorulu“ publica conventiunea comerciale cu Russi'a.

In sied. senatulu romanu din 9. Nov. a declaratulu ministrulu lucrariloru publice la interlatiunea D. Desliu, ca actele diplomatice ale Romaniei suntu la tiparire, si se voru comunica camerelor.

Conferinti'a poteriloru in caus'a orientale se va tiené in Constantinopole.

Preturile piacei

in 10 Novembre 1876.

Măsură	Speciea fructelor	Prețulu	
		fl.	cr.
H e c t o l i t r u	fruntea	8	60
		8	30
	Granu	8	—
		6	75
	Mestecatu	5	20
		5	10
	Secara	3	70
		3	60
	Ordiulu	2	40
		2	30
Ovesulu	4	10	
	4	20	
Porumbulu	—	—	
	—	—	
Meiu	5	50	
	8	—	
Hrisca	5	—	
	4	50	
Mazerea	2	60	
	—	—	
Lintea	—	—	
	—	—	
Faseolea	—	—	
	—	—	
Sementia de inu	—	—	
	—	—	
Cartofi	—	—	
	—	—	
1 Chilo	Carne de vita	—	32
	„ de rimatoriu	—	48
	„ de berbece	—	20
100 Chilo	Seu de vita prospetu	30	—
	„ „ topitu	—	—

Post'a Redactiunei. Aiudu, 31 Octobre. Bucuresci 6 Nov. Clusiu 2 Nov. Alb'a 5 Nov. Turd'a 9 Nov. Magazinulu seu Depositoriulu unicu alu fabricii de charthia mech. dela Zernesci (exarendata) se afla in Brasiovu la ddni Fratii Stanescu, de unde se póte trage pre comptantu cu rabatu de 3 si 5% ori-ce calitate de charthia pana la fina cancelaria.

Clusiu 6 Nov. Carti romanesci se afla chiaru acolea la librari'a Jo. Stein, in Sibiu la S. Filtsch, aici la librari'a Frank et Dresnandt si Zeidner.

Sibiu 7 Nov. n. Societatea academica a publicatu tóte concursurile sale, 14 la numeru cu premie in suma totala 52 mii de franci.

Errata. In nr. 84 col. 1 semicol. i ómeni bogati, se se indrepte: ómeni bagati ir etc. Pe semicol. din midiolocu ori-ce pantarafia, citeasca: ori-ce pantocratia. Totu acolo, „Si care s'ar oppune libertatii pure“, nu trebuie repetitu.